

Úvod do germanistické literární vědy

ADE110002, ADE210001

Zeleně vyznačené = pro dvouoborové student(k)y nepovinné.

	Přednáška	Seminář
0. 7.10.		Informace o náplni předmětu a studijních materiálech.
1. 14.10.	Místo a dějiny oboru: Germanistika. Literární věda. K technice literárněvědné práce a informačním zdrojům.	Hruška: <i>Sekundární život</i> ; Neuhaus: <i>Wozu Literaturwissenschaft?</i>
2. 21.10.	Co je literatura? Fakta a fikce. Mimesis.	Aristoteles: <i>Poetika</i> , zvl. kap. 1, 4-6, 9, 11. Interpretace pojmu katarze - Lessing a Schadewaldt.
3. 4.11.	Intertextovost. Literatura jako médium.	Kant: <i>Kritik der Urteilskraft</i> , kap. 1, § 1-5 (pís.: <u>resumé</u> , 10 ř.)
4. 11.11.	Motiv – látka. Forma – obsah, struktura. Norma, ozvláštnění.	Pojmy realismus, realistický efekt (dle: Nünning)
5. 18.11.	K dějinám lit. teorie: Hermeneutika. Recepční estetika. Sociologie literatury.	Goethe: <i>Metamorphose der Pflanzen</i> Pojmy klasika, klasicismus (dle: Wilpert)
6. 25.11.	Literární druhy a žánry	Pojmy tragično, tragédie (dle Metzler), komično (dle Nünning); Schiller: <i>Die Kindesmörderin</i>
7. 2.12.	Versologie: Metrika, prosodické systémy. Figury a tropy. Symbol a alegorie.	Epische Formen (dle Allkemper/Eke) Novelle (Wilpert, Metzler)
8. 9.12.	Naratologie I: Časové vztahy. Fabule - syžet.	Schardt: Was gehört zu einem Interpretationsaufsatz? (s. 1-33)
9. 16.12.	Naratologie II: Vyprávěcí situace. Typy řeči v narativním textu. Role vypravěče	Schardt: Epik interpretieren (s. 135-175)
10. 6.1.	Scénické a divadelní texty. Drama a postdramatické divadlo	von Kleist: <i>Das Erdbeben in Chili</i>

Předpokladem přistoupení ke zkoušce pro jedno- i dvouoborové student(k)y je samostatně vypracovaný **rozbor a interpretace** (9000 – 11000 znaků vč. mezer, řádkování 1,5, okraje 2,5 cm, velikost písma 12 b.) vybraného krátkého prozaického textu (z nabídky vyučujícího či po konzultaci s ním). Termín odevzdání ve formátu PDF emailem do 10. 01. 2020. Jednooboroví studenti navíc připraví resumé k výňatku z Kanta (viz výše), o rozsahu 1050-1100 znaků vč. mezer, termín odevzdání do 29.10.

Další předpoklady: pravidelná a v semináři aktivní účast (max. 2 absence, nutno omlouvat!), samostatná příprava neprobraných termínů z přiloženého seznamu.

Zkouška má dvě části: písemnou (multiple choice+otevřené otázky) a ústní.

Fachtermini zur Prüfung

Semantische Grundeinheiten: Motiv, Stoff.

Semantische Figuren (Tropen): Metapher, Metonymie, Synekdoche, Symbol, Allegorie, Topos, Emblem, **Pleonasmus, Hyperbel, Untertreibung (understatement), Litotes, Oxymoron, Paronomasie.**

Syntaktische Figuren: Ellipse, Parallelismus, Chiasmus, Anapher, Epiphora.

Sonstige formale Mittel: Kaligram, Akrostichon, Palindrom.

Stilistische Grundbegriffe: Tragisch vs. komisch; **Groteske, Satire, Parodie, Travestie;** Schön vs. erhaben.

Lyrik und Verslehre:

Rhythmus – Metrum: quantifizierend (silbenmessend), akzentuierend (silbenwägend), alternierend, syllabotonisch; Hebung – Senkung, Jambus, Trochäus, Daktylus, Anapäst; Onomatopöie.

Versbau: Fuß, Takt, Zäsur, Versausgang (Kadenz), **Enjambement; Langvers, Knittelvers**, Blankvers, Alexandriner, Hexameter, Pentameter, **elegisches Distichon.**

Reim: (reiner) Endreim, **Assonanz, grammatischer Reim;** Paar-, Kreuz-, umarmender (umschließender), verschränkter Reim.

Strophen- und Gedichtformen: **Nibelungenstrophe, Alba (Tagelied),** Terzine, **Stanze**, Sonett.

Inhaltlich bestimmte Gedichtgenres: **Heldenlied, Ballade, Elegie, Idylle, Ode, Hymne, Ekloge, Bänkelsang, Moritat;** Epigramm, Aphorismus, **Maxime; Rollengedicht.**

Prosa und Erzähltheorie:

Zeitverhältnisse: Erzählzeit – erzählte Zeit; Fabel (*příběh*, story) – Sujet (*zápletka*, plot); Rückblende, Vorausdeutung, Retardierung – Beschleunigung der Handlung; **Rahmenerzählung.**

Perspektivierung: Perspektive (point of view); Erzählsituationen nach STANZEL: Ich-Erzählsituation, personale Erzählsituation, auktoriale Erzählsituation. **Terminologie nach GENETTE (Modus, Stimme).**

Narrative Redeweisen: Redebericht, direkte R. (Dialog – Monolog), indirekte R., erlebte R. (polopřímá řeč), innerer Monolog, Bewußtseinsstrom.

Erzählformen: Märchen, **Sage, Parabel, Fabel, Schwank, Kalendergeschichte,** Erzählung; Roman: **Amadis-, Schelmen-,** Zeit-, Gesellschafts-, Entwicklungs-, Erziehungs-, Bildungsroman; Novelle; **Volksbuch;** Epos.

Dramenanalyse:

Drei Einheiten, Konflikt, Exposition, Peripetie, Anagnorisis, Katastrophe.

Dramatische Formen: Tragödie, Komödie (Charakter-, Intrigen-, Situations-, Konversationskom.), **dram. Schwank, Fastnachtspiel, Rührstück,** episches Theater, Theater des Absurden, **Happening.**

Doporučená studijní literatura:

Terminologické příručky

- WILPERT, Gero von. *Sachwörterbuch der Literatur*. Stuttgart: Kröner, ⁷1989.
- BURDORF, Dieter, Christoph FASBENDER a Burkhard MOENNIGHOFF. *Metzler Lexikon Literatur: Begriffe und Definitionen*. Stuttgart: Verlag J.B. Metzler, ³2007.
- BRAAK, Ivo – NEUBAUER, Martin. *Poetik in Stichworten. Literaturwissenschaftliche Grundbegriffe*. Berlin: Borntraeger, ⁸2007.
- NÜNNING, Ansgar (Hg.). *Lexikon theorie literatury a kultury*. Brno: Host, 2006. (*Lexikon Literatur- und Kulturtheorie*. Stuttgart: Metzler, ⁵2013.)
- WEIMAR, Klaus – FRICKE, Harald – MÜLLER, Jan-Dirk (Hg.). *Reallexikon der deutschen Literaturwissenschaft*, I-III. Berlin: de Gruyter, 2007 (1997).

Úvodové příručky:

- VOGT, Jochen. *Einladung zur Literaturwissenschaft*. München: Fink, ²2001.
- ANZ, Thomas. *Handbuch Literaturwissenschaft I-III*. Stuttgart: Metzler, 2007.
- SCHARDT, Friedel. *Textinterpretation Lyrik – Drama – Epik. Abiturwissen Deutsch*. Freising: Stark, 2010.
- ALLKEMPER, Alo / EKE, Norbert Otto. *Literaturwissenschaft*. Paderborn: Wilhelm Fink, ³2004.

Bibliografické odkazy

Základní tvar bibliografického údaje dle ČSN ISO 690:

CHANDLER, George. *International and national library and information services*. Oxford : Pergamon Press, 1982. xii, 275 s. *Recent advances in library and information services*. ISBN 0-08-025793-3.

obvyklé uplatnění v literárněvědném kontextu:

CHANDLER, George. *International and national library and information services*. Oxford : Pergamon Press, 1982.

další možné tvary:

1. necitujeme celou knihu, ale pouze jednotlivý text v ní obsažený, např. báseň:

RILKE, Rainer Maria. *Wintermorgen*. In: *Ders.: Sämtliche Werke I-VI*. Hg. von Ernst Zinn. Frankfurt/M.: Insel, 1987. Bd. 1, S. 27.

2. nebo článek z časopisu:

WELLEK, Albert. *Renaissance- und Barock-Synästhesie*. In: *DVjs* 9 (1931). Nr. 3. S. 534–84, bes. 548.

Tzn. článek je obsažen v časopise se zavedenou zkratkou DVjs (= Deutsche Vierteljahresschrift für Literaturwissenschaft und Geistesgeschichte), devátém ročníku z roku 1931, čísle 3, na stránkách 534–84, citované místo se nachází na stránce 548.

3. sekundární citát – nemáme k dispozici původní zdroj, ale přejímáme citát u Welleka a Warrena odjinud, totiž ze slovenského překladu knihy Maxe Wehrliho:

WELLEK, René / WARREN, Austin. *Theory of Literature*. Zitiert nach: Max Wehrli: *Základy modernej teórie literatúry*. Übers. Vincent Šabík. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1965, S. 35.

Zkratky v bibl. údajích:

- ders. = derselbe = týž (tj. stejný autor citovaného textu i celého svazku)
- Übers. = übersetzt von / přel. = přeložil
- o. J. = ohne Jahresangabe / s. a. = sine anno / b.r. = bez roku (vydání)
- S. 51f. / čes. s. 51n. = stránka tato a jedna následující (zřídka ff. nebo nn. = více následujících)
- ebd. = ebenda / ibid. = ibidem / čes. tamtéž

Bibliografické údaje ve spojení s odkazy v textu

(viz např. usus časopisu *Česká literatura*):

V textu práce bezprostředně za citátem stojí závorka se jménem autora, datací textu a číslem stránky: ... Breuers diesbezügliche These lautet: „Was immer die Konservative Revolution gewesen sein mag: eine konservative Revolution war sie nicht.“ (**Breuer 1995: 5**) Diese Äußerung bedeutet, dass ...

Pak na **konci studie (knihy)** musí být v abecedním seznamu literatury tato položka:

BREUER, Stefan (1995): *Anatomie der Konservativen Revolution*. 2. Aufl. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.

Texty z internetu:

TENT, Jan. *Citation guides for electronic documents*. International Federation of Library Associations and Institutions, 15 March 1996. URL: <http://www.nlc-bnc.ca/ifa/ifa/training/citation/citing.htm> [1. 10. 2018].

Archivní prameny:

Ve zvláštním oddíle seznamu použité literatury uvedeme informaci ve formátu:

Archiv, archivní soubor, inv. č. (sign.), kart. (fasc. nebo číslo knihy), foliace (strany), písemnost, datace.
Příklad: Státní oblastní archiv Třeboň, Rodinný archiv Buquoyů, inv. č. 5, kart. 2, fol. 46–48, dopis Karla Kajetána Buquoye jeho synovi z 4. 5. 1689.